

Beszélgetés Vizi E. Szilveszter professzorral

A magyar nyelv „nagykövete”

Vizi E. Szilveszter Széchenyi-díjas magyar kutatóorvos, farmakológus, egyetemi tanár, a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja, 2002 és 2008 közötti elnöke, a központi és perifériás idegrendszer ingerület-átvitelének neves kutatója, 1989 és 2002 között az MTA Kísérleti Orvostudományi Kutatóintézetének főigazgatója, a Mindentudás Egyetem programsorozat elindítója, a Tudományos Ismeretterjesztő Társulat elnöke, rengeteg díj és szakmai elismerés tulajdonosa 2010. március 12-én a csallóközi Királyfiakarcán járt, ahol a helybéliekkel együtt hajtott fejet az 1848-49-es magyar forradalom és szabadságharc hősei emléke előtt, majd a kultúrházban egy lebilincselő előadást tartott a magyar nemzet esélyeiről. Azt követően pedig készséggel vállalta, hogy interjút ad a Szabad Újságnak.

INFORMÁCIÓ, TUDÁS ÉS ERKÖLCS

Előadásában a tudás óriási szerepét hangsúlyozta, miszerint a XXI. században elsősorban annak van meghatározó szerepe egy-egy ország vagy közösség fejlődésében és érvényesülésében. Ez nem volt mindig is így?

– De igen, de nem ennyire hangsúlyozottan. Az információ birtoklása ma hatalom, és ezzel felértékelődött a tudás is. Tehát arról van szó, hogy tanulni kell. Tekintsünk vissza a múltba, ha nézzük a maratoni csatát, egy harcos órákon át vitte a hírt, hogy győztünk. Közel 500 évvel Krisztus születése előtt erre még hat óra kellett. 1993-ban New Yorkban én is végigfutottam ezt a távot, és ott erre már csak két óra és húsz perc kellett. Persze nem nekem,

hanem a győztes japán sportolónak. De ma az internet világában, a hír továbbítására már csak a másodperc töredéke szükséges. Hihetetlenül felgyorsult a világ. És megváltozott. Mi nekünk a segítségével? A tudással! Nem véletlen, hogy az Európai Unió úgy döntött, hogy a tudásra a nemzeti jövedelem 3%-át kell fordítani. Ugyanis csak így tudja tartani a lépést Távol-Kelettel és Észak-Amerikával.

Ha ezt vesszük alapul, akkor egy olyan ellentmondást tapasztalhatunk, hogy a magyaroknak számos Nobel-díjas van, de a mai Magyarországon gazdasági fejlődésén ez valahogy nem látszik. Miért nem?

– Sajnos, az a helyzet, hogy gondolatokban gazdagok vagyunk, komoly tehetségünk van arra, hogy kitaláljunk és felfedezzünk dolgo-

kat, de nem vagyunk elég ügyesek arra, hogy azokat beültessük a gyakorlatba, azaz a gazdaságba, ami egyébként Amerika sajátossága. Az amerikai szellemiség abban rejlik, hogy egy ötletet miként lehet hasznosítani. És itt van a lemaradásunk, ezért van az, hogy rengeteg magyar tudós és feltaláló külföldre megy, hogy ötletét ott a gyakorlatban is kivitelezhesse. Persze mindennek oka is van. Való igaz, hogy a tudás és az információ ma óriási érték, de az igazi hatalomhoz még egy további összetevő is szükséges, mégpedig az erkölcs. Nos, Magyarországon most pont ennek a hiányát éljük meg. Remélem, ebben is hamarosan változás lesz. Tudás, információ és erkölcs, együtt kell lennie mindennek! Olyan ez, mint a szorzat, ha az egyik tényező nulla, akkor hiába akármilyen nagy a másik két tényező, az eredmény is nulla! A jelenlegi magyar politikai hatalom az erkölcs hiányában szenved. Azaz, nem ők szenvednek tőle, hanem a szerencsétlen ország. Az emberiségnek a modern korban azzal kell szembenéznie,

hogy az erkölcs hihetetlenül fontos, mert ha nem teszi, diktátorok kezébe került a világ sorsa. A jelenlegi gazdasági és pénzügyi válság is az erkölcs hiánya miatt indult el. Az a nemzet, amelynek vezetésében nincs ott az erkölcs, vereségre, halálra van ítélve.

Ezer éve vagyunk itt, sok nemzet és ország tűnt el, de a magyarság megmaradt...

– Kevés európai nép dicsekedhet el ezzel. De ehhez olyan vezetők is kellettek, mint amilyen István király volt. Csak azért tudtunk megmaradni 1000 éve itt, a Kárpát-medencében.

A néhány hét múlva sorra kerülő magyarországi országgyűlési választások hozhatnak fordulást?

– Nagyon bízom benne, hogy a kormányzásban is alapvető szemléletváltozást eredményeznek a választások. Mert ami most van, az egy dráma. Ma csak 1,7 gyermeket szül egy anya. Vagyis két ember kapcsolata sem biztosítja. A nemzet egészséges fejlődéséhez 2,3 kellene.

Ismerem Orbán Viktor elképzeléseit, aki az adópolitikát is ebbe az irányba akarja terelni. Tehát, ahol több gyermek van, azok a családok adóterhei lényegesen kisebbek legyenek. Ez a helyes út. A magyarság elemi érdeke, hogy számban megmaradjon, szülőföldje elhagyása nélkül. Büszke nemzetnek, nem pedig bűnös nemzetnek kell lennünk. Tudás alapú társadalmat és tudás alapú gazdaságot akarunk. De Magyarország ma nemzeti jövedelmének még csak 1%-át költi a tudományra. Ez édeskevés, és reméljük, hogy ezen is változtat majd az új magyar kormány.

KULTÚRNEMZET VAGYUNK

Ön számtalan díj tulajdonosa. Melyikre a legbüszkébb?

– Ha csak egyetlen egyet kell említenem, akkor a Báthory-díjra, melyet az erdélyi önálló magyar felsőoktatás érdekében kifejtett tevékenységemért kaptam. Határozott véleményem, hogy az anyaország fejlődése szempontjából is rendkívül fontos szerepet töltenek be a határon túli magyarok, és ezért minden lehetséges támogatást meg kell adni a számukra. Elsősorban nyelvük és kultúrájuk ápolására. Magyarország megbocsáthatatlan bünt követ el, ha nem áll ki a kisebbségi sorsban élő magyarok mellett, akik fennmaradásának alapfeltétele, hogy a tanítójuk, a pap és az orvosuk magyar anyanyelvű legyen! Csakis így tehet szert magas fokú tudásra. Az anyagi tőke is oda megy, ahol szellemi tőke van. Ezért is nagyon örültem a komáromi Selye János Egyetem megalakulásának, ugyanakkor óriási szükségét érzem annak, hogy természettudományi kara is legyen.

Úgy látja, hogy az Európai Unióban a nemzethatároknak sokkal nagyobb szerep jut majd, mint a jelenlegi államhatároknak?

– Az Európai Unió nemze-

tek közössége, melynek a magyarság a maga tizenhárom milliójával komoly részese. Mi egy kultúrnemzet vagyunk, melynek nincsenek határai. Az EU-n belül esélyünk van már csak azért is, mert a regionális együttműködési lehetőségek nagy esélyt kínálnak a gazdasági fejlődésre. Az önkormányzatiság elvének megvalósulása is kulcskérdés. Mára Európa nagyobbik részében az államhatárok szinte teljes egészében eltűntek. Ezáltal a trianoni trauma sebei is részben gyógyultak. Ez különösen fontos egy olyan nemzeti, nyelvi-kulturális közösség számára, mint a miénk, hiszen nemzetünk egyharmada Magyarországon kívül él.

Magyarországon kívül, és gyakran támadások keretében, mint ahogyan a felvidéki magyarság is jelenleg a szlovák kormányzat részéről. Mi lehet számunkra a megoldás?

– Három évvel ezelőtt Bukarestben egy nemzetközi konferencián vettem részt, mely a kisebbségpolitikáról, a kutatásról és az oktatásról szólt. Tartottam ott egy előadást, és azt mondtam, hogy a területi autonómia az egyetlen megoldása a Székelyföldön egy tömbben élő magyarság számára. Ott ez a kijelentésem semmilyen botrányt nem keltett, volt egy olaszországi előadó is, aki Dél-Tirol példáján elmondta, hogy ez egy teljesen természetes dolog az Európai Unióban. Úgy gondolom, a felvidéki magyarság számára is megfelelő megoldás lehet.

Szlovákiában egyelőre azonban még vitára sincs hajlandóság e tekintetben. Az Európai Unió viszont egyértelműen pozitívumnak tűnik a magyarság számára. Nem kell attól tartanunk, hogy az EU széteshet?

– Az Európai Unióban 470 millió kiválóan képzett foglalkoztató van, és azért is úgy gondolom, hogy együtt fog maradni. Ez egy hatalmas pi-

ac, és csak együtt tudunk erősek lenni. Ez vonatkozik a magyarságra is, összetartásra van szükség. A Felvidéken sem jó, ha két magyar politikai párt van. Az Európai Unióra visszatérve, az sem egy újdonság, ugyanis már az Osztrák-Magyar Monarchia is az volt. Nyolc vallás, tizennyolc ország egyetlen fitetőszerkezettel!

NYELVÉBEN ÉL A NEMZET

Az ön előadásában a tudomány fontosságának hangsúlyozása mellett legalább akkora szerepet kapott a magyar nyelv ápolásának szükségessége is. Bizonyára nem véletlenül...

– Természetesen szó sincs véletlenről. Az előbb említettem, hogy milyen óriási szerep jut napjainkban a különböző ismeretek minél nagyobb mértékű és gazdagabb elsajátításának, nos, ezek közül az anyanyelv ismerete és helyes használata a legfontosabb. Ez nemzeti megmaradásunk alapja. Emlékezzünk Herder 1791-ben írt balsejtelmű jóslatára, melyet a *Gondolatok az emberiség történetének filozófiájáról* című művében fogalmazott meg, miszerint néhány évszázad múltával a magyar nyelv eltűnik. Azóta több mint kétszáz év telt el, és szerencsére a jóslat nem vált valóra, mert felismertük az anyanyelv összekötő szerepének és erejének hihetetlen súlyát. Anyanyelvünk a magyar kultúrát, a nemzetet formáló erő volt történelmünk során, és bízom benne, hogy a jövőben is az marad. „Nyelvében él a nemzet” – a híres mondás valószínűleg Akadémiánk egykori főtákosának, Arany Jánosnak a következő soraiból származik: „Félre kishitűek, nem vesztek el, élni fog nyelvében, élni művészetével még soká a nemzet!” De idézhetem akár Márai Sándort is, „Nincs más haza csak az anya-

nyelv.” Amíg érezzük e kijelentésnek a súlyát, a magyar nemzet életképes lesz!

Egy ilyen válasz után akár azt is mondhatnánk, hogy ön a magyar nyelv nagykövete... És nem egy nyelvész, hanem egy orvossal állunk szemben!

Ennek az oka, hogy mi természettudósok csak feltárni tudjuk a természetben és a társadalmakban lévő rész-igazságokat. De nem tudjuk igazából kifejezni azok szépségét. A Kisherceg rókáját kell idéznem, csak a szívvel lát jól az ember. És ezt csak a csodálatos nyelvünket használva lehet igazán. „Mely nyelv merne versenyezni véled?” Egyik sem, A magyar költészet a világ legcsodálatosabb költészet. A magyar nyelv és a kultúra az, amely összetart minket, ez tesz nemzeté bennünket. Teller Ede mondta nekem egyszer: „Tudod Szilveszter, nekem minden nagy ötletem magyarul jutott az eszembe”.

ORISKÓ NORBERT

Az interjú közben...

ANDO KRISZTINA FELVÉTELEI

